

STATSRÅDETS
SVENSKA
SPRÅKNÄMND

Språkråd

Eivor Sommardahl har tilldelats Svenska Akademiens språkvårdspris.....	3
Transportbalken blev lagen om transportservice.....	3
Mediespråk till havs.....	4
Korrigeringar till Svenskt lagspråk i Finland (Slaf) 2017	6
Slafutgivning i Smolna	8
På nya platser	9

Statsrådets svenska språknämnd finns på adressen

vnk.fi/sv/spraknamnden

På webbplatsen finns information om nämnden och om dess verksamhet och sammansättning. Där hittar du också alla nummer av Språkråd i pdf-format från och med Språkråd 1/2001. På webbplatsen finns dessutom nämndens rekommendationer, en länk till handboken Svenskt lagspråk i Finland (Slaf) samt mallar och ordlistor.

Frågor och initiativ till Statsrådets svenska språknämnd

kan sändas per e-post.

Prenumerationer på Språkråd, adressändringar och annulleringar:

per e-post eller post. Se kontaktinformation nedan.

Språkråd distribueras i tryckt form per post och i pdf-format per e-post.

Språkråd sänds gratis till beställaren.

Redaktör: Kitty Fogelholm

Ombrytning: Anja Järvinen

Kopiering: Statsrådets kansli, upplaga 1 100 ex.

Kontaktinformation:

Statsrådets svenska språknämnd

Svenska språkenheten

PB 23, 00023 STATSRÅDET

spraknamnden@vnk.fi

EIVOR SOMMARDAHL HAR TILLDELATS SVENSKA AKADEMIENS SPRÅKVÅRDSPRIS

Eivor Sommardahl har tilldelats Svenska Akademiens pris för framstående förtjänster inom svensk språkforskning och språkvård 2017. Prissumman är 80 000 kronor.

Eivor Sommardahl är ledande språkvårdare vid Institutet för de inhemska språken, och medlem i bland annat Språkvårdsgruppen. Hon är medlem i statsrådets svenska språknämnd och deltog i arbetet med den senaste upplagan av handboken Svenskt lagspråk i Finland. Eivor Sommardahl arbetar särskilt med myndighetspråkvård och klarspråksfrågor.

*Statsrådets svenska språknämnd
gratulerar hjärtligt Eivor Sommardahl!*

TRANSPORTBALKEN BLEV LAGEN OM TRANSPORTSERVICE

Den första fasen av tre i det lagprojekt som från början kallades **transportbalken**, på finska **liikennekaari** (RP 161/2016 rd), har godkänts i riksdagen. I detta sammanhang används förleden **transport-** eftersom det inte är fråga om trafik enbart t.ex. i bemärkelsen vägtrafik, utan om person- och godstransporter. I samband med riksdagsbehandlingen ändrades lagens namn till **lagen om transportservice**, på finska **laki liikenteen palveluista** (RSv 27/2017 rd). Att man på finska gick in för en uppdelning i två ord, **liikenteen palveluista**, kommer sig av att flera olika sammansättningar som slutar på -palvelu/tjänster, bl.a. **liikennepalvelu (trafiktjänster)** definieras i lagen. Kommunikationsministeriet använder redan nu kortformen **liikennepalvelulaki**, men det är alltså fortfarande fråga om **lagen om transportservice** på svenska.

MEDIESPRÅK TILL HAVS

Seminariet Mediespråk ordnades i år den 19–21 januari som ett båtseminarium. Rubriken för seminariet, som öppnades av konferencieren *Jens Berg*, var Till punkt och pricka.

Torsdagens två första föredrag koncentrerade sig på grävande journalistik. **Lisa Bjurwald**, expert på näthat och trollfabriker, pratade om det svenska projektet *Blank Spot Project*, som grundades för två år sedan. Projektets reportageserier går på djupet med såväl IS och utländska diktaturer som den nordiska pressfriheten. Bjurwald nämnde att Sverige sjunkit i pressfrihetsindex, bl.a. för att hotet mot journalister är så allvarligt att det påverkar rapporteringen och för att lokalredaktioner läggs ner, vilket leder till vita fläckar i mediebevakningen i dessa områden. De här områdena i medieskugga "kapas" sedan av extremgrupper. Projektet vill återta rapporteringen från dessa kapade områden. Projektet satsar på att ta med läsarna under hela processen, från reportagetips till genomförande och respons på texterna. Man har satsat på en ny approach till läsare och sociala medier. Projektet har slagit nordiskt rekord i gräsrotsfinansiering; de som faktiskt är intresserade av kvalitetsjournalistik är också beredda att betala för den, menar Bjurwald.

Minna Knus-Galán och **Kjell Lindroos**, som båda arbetar på Yle, berättade om hur det var att jobba med förberedelserna inför Panamaläckan i april 2016. I arbetet deltog 400 journalister från 100 mediebolag världen över. De kunde konstatera att internationellt arbete lönar sig: grävande journalistik kräver tid och tid kostar, samtidigt som mediebolagen sparar. Dessutom kan den som har lokalkännedom bäst bidra och dela med sig till resten av nätverket. Nätverket hade ett enda möte i verkliga livet, medan resten av kontakterna sköttes via nätet. För att arbetet skulle löpa smidigt var de digitala verktygen viktiga, och olika krypteringssystem var ett måste. Mängden material var dock så gigantisk, ca 11,5 miljoner dokument, att arbetet med att gå igenom det ännu fortsätter.

Härefter delades årets Topeliuspris ut. Priset gick till **Jeanette Björkqvist** för hennes engagerade reportage om missförhållanden i samhällets ytter-

kanter. Hon var själv utomlands på semester, men deltog med en bandad hälsning via en videolänk.

Fotografen **Niklas Meltio** berättade sedan om sitt arbete, som speciellt under de senaste åren kretsat kring konflikterna i Mellanöstern. För att klara sig som frilansfotograf måste Meltio utvidga sin kundkrets till utländska mediebolag. Konkurrenten inom branschen är hård, men Meltio har insett att specialisering ger synlighet i dagens snabba bildflöde och att det alltid finns efterfrågan på kvalitet.

Yrsa Stenius, författare och bl.a. tidigare pressombudsman i Sverige, talade om mediernas makt och dess gränser. Eftersom medierna inte har någon motmakt är det enligt Stenius oerhört viktigt att journalismen och journalisterna kan kritiseras, och framför allt att journalister själva gör det, då politikernas kritik är lätt att vifta bort. I Sverige regleras yttrandefriheten med frivilliga pressetiska regler snarare än genom lagstiftning, vilket har fungerat relativt bra eftersom alla aktörer insett att brott mot reglerna kan leda till att lagar införs i stället. I det nya medielandskapet delar ändå de stora mediehusen ordens makt med vanliga människor som driver t.ex. bloggar och sajter med nyhetsliknande innehåll, människor som inte nödvändigtvis förstår vilket ansvar den makten kräver. Enligt Stenius skulle det därför vara en god idé att införa pressetisk utbildning i grundskolan.

Mediespråkvårdarna **Minna Levälähti** och **Charlotta Svenskberg** höll torsdagens sista föredrag. De berättade om de vanligaste språkfrågorna de får. Användningen av stora och små bokstäver upplevs ofta som besvärlig, exempelvis i ord som *brexite*, *tv*, *riksdagen*, *Yle Extrem* och *Nato* och i företagsnamn. En av deras rekommendationer var att välja ett allmänsvenskt ord när det är möjligt, t.ex. *uppstarts företag* snarare än *startup-företag*, *varumärke* i stället för *brand* och *munkjacka* för *hoodie*. Ett mycket gott råd

till alla skribenter kan sammanfattas "punkt och stor bokstav" – kortare meningar är ofta bra för läsbarheten.

Ola Karlsson, som är språkvårdare i svenska vid Språkrådet och bl.a. huvudförfattare till den nya upplagan av Svenska skrivregler och medlem i svenska Mediespråksgruppen, inledde fredagens program. Han gav en presentation om svenska skrivregler och hur språket allt mer påverkas av språkbruket och språkbrukarna. Språksituationerna är varierande och mer komplexa. Alla skriver, det finns fler skrivsituationer, skrivmedier, texttyper och språkblandningar. Språket i offentligheten är vildvuxet, även i medierna, och normspridningen är spretig. Bland annat det här är anledningen till att vi behöver skrivregler.

En ny utgåva av *Svenska skrivregler* kom ut i februari i år. Boken är fylligare och mer detaljerad än tidigare. Den innehåller råd t.ex. om hop- och sårskrivning, avstavningar, sammansättningar, förkortningar, webbskrivande, källhantering och främmande ord och namn. En förändring är också att den nu tar upp grundläggande engelska skrivregler och att det har gjorts flera bruksundersökningar, dvs. studier av hur språkbruket faktiskt ser ut.

Mikael Parkvall, lingvist, forskare och lärare vid institutionen för lingvistik på Stockholms universitet, behandlade temat Språk och tanke. Han delade språkvetarens oro över debattanternas bristande kunskaper i hur språk fungerar och hur det kan eller inte kan påverka samhället. En av de frågor som Parkvall begrundade tillsammans med seminariedeltagarna var om det är språket som styr tanken eller tanken som styr språket. När språkfrågor tycks ta allt större plats i den offentliga debatten, är det ofta också fråga om en önskan att påverka andras språkbruk, menar Parkvall.

Björn Häger, journalist, författare och ordförande för Publicistklubben i Sverige, talade om riskerna

och möjligheterna inom journalistiken. Facebook och Google har tagit över annonsintäkterna och betalar dessutom inte skatt. Objektiviteten är hotad när man på webben gömmer in reklam i osanna nyheter och kommunala redaktörer vinklar sina "journalistiska" texter enligt kommunens intressen. Hur ska då journalistiken och journalister överleva? Häger har tilltro till läsarna och tror att möjligheterna finns i efterfrågan på objektiva och trovärdiga nyheter – de sanna nyheternas värde. Han tror att år 2017 kommer att bli "källkritikens år".

Även **Tomas Lindh** från Svenska Yle talade om kvaliteten som en viktig konkurrensfaktor i framtiden. Lindh tog särskilt upp utmaningarna för teven. Det svåra är att nå 15–29 åringarna via teven. Enligt det man ser inom övriga medier i dag verkar lösningen vara att lyssna mera på publiken och inkludera den genom "medskapande delaktighet".

Avslutningsvis fick vi höra om ny teknik inom sportjournalistiken. **Niklas Nyberg** och **Kaj Ritala** från HSS Media talade om textroboten Rosalinda, som man nyligen börjat använda vid bevakningen av lokala sportevenemang, bl.a. ishockey- och fotbollsmatcher i Österbotten. Roboten kan utifrån strukturerade data skriva korta texter om matcherna. Textroboten ersätter inte journalisten, men avlastar dock. På det här sättet kan man skriva om sådana sportevenemang på lägre nivå som man annars inte hade haft möjlighet att skriva om, men som ändå är mycket intressanta för vissa.

Niklas Nyberg avrundade seminariet och lovade att det kommer att ordnas ett Mediespråksseminarium också nästa år.

 Kristian Forsman, Nina Forssell, Mats Holmqvist, Hanna Johansson, Elin Lundsten, Ulla Lundstén och Anri Schroderus, svenska språkenheten vid statsrådets kansli

KORRIGERINGAR TILL SVENSKT LAGSPRÅK I FINLAND (SLAF) 2017

På sidan 169 ska följande text fogas in:

Keva L 66/2016

Keva

På sidan 171 står det:

kunnallinen eläkelaitos L 260/2007,
kommunala pensionsanstalten se Kuntien eläkevakuutus

Ska vara:

(kunnallinen eläkelaitos) L 260/2007,
(kommunala pensionsanstalten) se Keva

På sidan 172 står det:

Kuntien eläkevakuutus L 260/2007,
Kommunernas pensionsförsäkring se kunnallinen eläkelaitos

Ska vara:

(Kuntien eläkevakuutus) L 260/2007,
(Kommunernas pensionsförsäkring) se Keva

Följande text på sidan 178 ska strykas:

Oikeusturvakeskus L 410/2010
Rättsregisterscentralen

På sidan 317 står det:

Lasten päivähoido

Småbarnspedagogik (lagen om småbarnspedagogik 36/1973), ordnas för barn som inte uppnått läropliktsåldern. Tidigare hette det barndagvård. I Sverige talar man om barnomsorg, som omfattar både förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. *Jfr Esiopetus*

Ska vara:

Lasten päivähoido

Barndagvård. Med barndagvård avses numera småbarnspedagogik (varhaiskasvatus) enligt lagen om småbarnspedagogik (36/1973) som ordnas för barn som inte uppnått läropliktsåldern. I Sverige talar man om barnomsorg, som omfattar både förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. *Jfr Esiopetus*

På sidan 344 står det:

Osa

... I avdelningens rubrik skrivs ordet med versaler
(**OSA I = AVDELNING I**).

Ska vara:

Osa

... I avdelningens rubrik skrivs ordet med versaler
(**I OSA = AVDELNING I**).

På sidan 374 står det:

Säännös

Bestämmelse, föreskrift (inte ”stadgande”); se avsnitt 2.8.4. - - -

Ska vara:

Säännös

Bestämmelse (inte ”stadgande”). - - -

På sidan 383 står det:

Tietohallinto

... I vissa sammansättningar används ibland bara *data-* eller *IT-* (t.ex.
tietohallinto-osasto = dataavdelningen; tietohallintojohtaja = IT-chef).

Ska vara:

Tietohallinto

... I vissa sammansättningar används ibland bara *data-* eller *it-* (t.ex.
tietohallinto-osasto = dataavdelningen; tietohallintojohtaja = it-chef).

På sidan 384 står det:

Tietoturva, tietoturvallisuus

Datasäkerhet (avser skyddet av data som sådana), *informationssäkerhet*
(avser skyddet av den information som data representerar), *IT-säkerhet*
(samlingsterm för all säkerhet i IT-system). *Jfr Tietosuoja*

Ska vara:

Tietoturva, tietoturvallisuus

Datasäkerhet (avser skyddet av data som sådana), *informationssäkerhet*
(avser skyddet av den information som data representerar), *it-säkerhet*
(samlingsterm för all säkerhet i it-system). *Jfr Tietosuoja*

SLAFUTGIVNING I SMOLNA

Den 2 februari samlades ett antal inbjudna gäster i statsrådets festlokal Smolna för ett informationstillfälle om den nya upplagan av handboken *Svenskt lagspråk i Finland (Slaf)*, som gavs ut i januari som en anvisning från statsrådets kansli i Statsrådets kanslis publikationsserie (1/2017). Bland gästerna fanns representanter bl.a. för justitieministeriets laggranskningsenhet, ministerierna, riksdagens svenska byrå, institutet för de inhemska språken och statsrådets svenska språknämnd.

Nina Nissas, Eva Orava och Ulla Lundstén från svenska språkenheten.
Foto: Susanna Karjalainen.

Katarina Petrell, ordförande för Statsrådets svenska språknämnd hälsade gästerna välkomna till informationstillfället.

Justitierådet Ann-Marie Malmsten från justitieministeriets laggranskningsenhet, medlem i statsrådets svenska språknämnd, presenterade därefter nya Slaf i egenskap av långvarig medlem i Slafarbetsgruppen och redaktör för den föregående upplagan från 2010. I Slafarbetet har Malmsten deltagit sedan den upplaga som kom ut 2004. Den senaste upplagan av Slaf har sammanställts av en arbetsgrupp som utsågs av statsrådets svenska språknämnd.

Ann-Marie Malmsten påpekade att det nya i denna upplaga finns insprängt i texten, och gav därför läsaren rådet att

i den elektroniska utgåvan kontrollera också sådant man tar för givet, eftersom anvisningen kan ha ändrats. Texten har omarbetats bl.a. i avsnitten om språkfrågor, hänvisning till EU-rättsakter, lagingresser och standardfraser. Därtill har myndighetsförteckningen och ordlistan uppdaterats och kompletterats.

Aino Piehl, specialsakkunnig vid Institutet för de inhemska språken, presenterade därefter institutets nya finskspråkiga webbhjälpmedel för ett klart lagspråk, *Säädöskielen ohjeita*. De olika anvisningarna behandlar bl.a. meningsuppbyggnad och satsmotsvarigheter, ordförråd och informationstäthet. Dessa illustreras med hjälp av exempel på både lyckade och mindre lyckade lösningar. Aino Piehl konstaterade att dessa anvisningar och Slaf mycket väl kan komplettera varandra, eftersom en sats som är välkonstruerad på finska ofta är lättare att översätta, och för att de exempel som ges i Slaf också ger tips om hur den finska texten ska konstrueras.

Kaisa Kuhmonen, enhetschef för stödenheten för språktjänster inom översättnings- och språksektorn vid statsrådets kansli, avslutade programmet med en presentation av stödenhetens anvisningar för skribenter, Hyvin suunniteltu, puoliksi kirjoitettu – apuneuvoja tekstintekijälle (Statsrådets kanslis publikationsserie 6/2017). Eftersom lagar är texter, existerar de inte utan språk. Ett begripligt myndighetsspråk är vars och ens rättighet, och skribenterna bör därför lägga vikt vid textuppbyggnaden.

 Nina Nissas och Kitty Fogelholm,
svenska språkenheten vid statsrådets kansli

PÅ NYA PLATSER

Vem	Var	Varifrån	Tfn/e-post
Sini Björklund	Riksdagens svenska byrå, biträdande översättare 9.1.2017		09-432 21 55, sini.bjorklund@eduskunta.fi
Gunilla Boxberg-Wide	Svenska språkenheten, alterneringsledig 19.4–12.10.2017		
Andreas Fagerholm	Svenska språkenheten, praktikant i författningsgrupp 2, 1.6–31.8.2017		andreas.fagerholm@vnk.fi
Christel Forsblom	Folkpensionsanstalten, fast anställd 15.3.2017		christel.forsblom@fpa.fi
Eivor Forsman	Riksdagens svenska byrå, tf translator 18.4.2017		09-432 21 40, eivor.forsman@ eduskunta.fi
Katri Hautamäki	Justitieministeriet, laggranskningsenheten, specialsakkunnig	Svenska språkenheten, statsrådets kansli	02951 50090, katri.hautamaki@om.fi
Anna Korhonen	Svenska språkenheten, translator, 1.3–31.7.2017		02951 60820, anna.korhonen@vnk.fi
Anton Norrback	Svenska språkenheten, praktikant i aktualitetsgruppen		anton.norrback@vnk.fi
Petra Nysten	Folkpensionsanstalten 2.5.2017, vikarie för Eva Ståhl	Oy OSS-Järjestöpalvelut Ab	petra.nysten@fpa.fi
Frida Näse	Svenska språkenheten, translator, vikarie för Gunilla Boxberg-Wide 19.4–12.10.2017		02951 60211, frida.nase@vnk.fi
Susanna Wikström	Svenska språkenheten, translator, 15.3–31.12.2017		02951 60985, susanna.wikstrom@ vnk.fi

Arrangörer:
Finlands översättar- och tolkförbund
Institutet för de inhemska språken

**Svensk-finskt
översättarseminarium**

12-13.10.2017

Vasa

Uppgifter om programmet finns på adressen www.sprakinstitutet.fi
Välkommen!

STATSRÅDETS KANSLI